РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 5 (17)

Вересень – жовтень 2017 р.

DOI 10.53672/ej.5.2017

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.5.2017

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2017, № 5 (17)

вересень – жовтень 2017 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.5.2017[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2017. — № 5 (17) (вересень – жовтень 2017). — 40 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу.

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2017
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2017

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 7

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 9

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *9*

Здоренко В. А., Бедан В. Б. Теоретичні моделі в поясненні механізму й закономірностей психофізіологічних досліджень на поліграфі. 9

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *12*

Гуральський В. Ю. Висновок по тесту «No Opinion» («Inconclusive»): теоретичні основи та методи, тактики, способи вирішення 12

1.3. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *15*

Здоровило Н. С. Можливості застосування результатів психофізіологічного дослідження з застосуванням поліграфа в рамках кримінально-процесуального законодавства 15

1.4. Точка зору фахівця *18*

Мінчук К. В. Визначення особистісних особливостей тестованого в процесі поліграфного обстеження. 18

Гезь А. І. Загальні вимоги до проведення тестування на поліграфі. . 21

1.5. Сторінка вченого *24*

Дебренюк А. П. Облік невербальних проявів неправди випробуваного при опитуванні з використанням поліграфа 24

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 28

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 31

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 34

ВИХІДНІ ДАНІ 40

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Що означає «реферативно-науковий журнал»? Це видання, у якому оригінальні наукові статті поєднано з рефератами праць, уже опублікованих деінде. Реферат коротко передає зміст першоджерела, а під його назвою наведено, де і коли працю оприлюднено вперше. Позначка «Реферат» біля матеріалу підказує: повний текст варто прочитати в першоджерелі, а наш журнал допоможе його знайти.[1]

Шановні читачі! Позаду кожного рішення суду стоять факти, а позаду фактів — знання фахівців. Номер 2017, № 5 (17) відкриває 6 матеріалів, присвячених таким темам: поліграф і виявлення обману, нормативне регулювання експертизи, висновок експерта як доказ.

> *Новина зі світу судової експертизи. 3 жовтня 2017 р. Верховна Рада України ухвалила Закон № 2147-VIII (законопроєкт № 6232), яким у новій редакції викладено Господарський процесуальний і Цивільний процесуальний кодекси та Кодекс адміністративного судочинства, а також змінено КПК, зокрема статті 242–244 про підстави проведення експертизи, порядок залучення експерта і розгляд слідчим суддею клопотання про експертизу.*[2]

Свіжі події професійного життя ми зібрали в розділі «Новини журналу». Повертайтеся до архіву журналу частіше: щотижня тут з'являються нові матеріали, а редакція чекає на ваші статті.

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh

ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Verkhovna rada Ukrainy pryiniala zminy do protsesualnykh kodeksiv. Verkhovnyi Sud (ofitsiinyi vebportal "Sudova vlada Ukrainy"). URL: https://www.supreme.court.gov.ua/press/general/382483/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Теоретичні моделі в поясненні механізму й закономірностей психофізіологічних досліджень на поліграфі[1]

Здоренко В. А., Бедан В. Б.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Попри майже столітню історію інструментальної детекції брехні, досі немає єдиного пояснення того, що саме реєструє поліграф і чому значущі запитання викликають диференційовані фізіологічні реакції. Здоренко В. А. і Бедан В. Б. ставлять за мету теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити власне розуміння психологічного механізму та закономірностей психофізіологічних досліджень на поліграфі. Автори критично аналізують теорію загрози покарання (А. Моссо, Р. Девіс), теорію конфлікту (О. Р. Лурія, М. Барланд і Д. Раскін), умовно-рефлекторну теорію на засадах учення І. П. Павлова, теорію активації та поняття «знання винного» Д. Ліккена, дихотомізаційну теорію Г. Бен-Шахара та І. Лібліха, мотиваційну теорію функціональних систем, гіпотези Р. Хеслгрейва, орієнтаційну теорію М. Клейнера, теорію цілеспрямованого тестування пам'яті Ю. І. Холодного та інформаційну теорію П. В. Симонова. Кожна з них, на думку авторів, пояснює реакції однобічно, через когнітивну, емоційну або мотиваційну сферу, а погляд на увагу як головний процес, що його фіксує поліграф, вони теж вважають некоректним. Натомість запропоновано поняття «комплексної інтегральної метадумки» обстежуваного, яка поєднує енграми пам'яті, увагу, мислення, емоції, вольові процеси й мотиви щодо приховування чи неприховування конкретного факту. Поліграфолог через протокол і спеціально дібрані запитання керує цими метадумками, а саме дослідження постає як нерозривний тандем «обстежуваний – протокол – поліграф – поліграфолог». Емпіричну частину становить констатувальний експеримент за участю 20 осіб, яких тестували в ПриватБанку з листопада 2017 р. до лютого 2018 р. за тестами ACQT, AFMGQT, Utah і «тестом мовчазних запитань» із домовленою брехнею, доповненими спостереженням і бесідою. Коефіцієнти лінійної кореляції між проявами інтегральної думки та реакціями в каналах поліграфа становили 0,727 і 0,733, коефіцієнт рангової кореляції Спірмена 0,700. Водночас автори визнають значні відносні похибки (близько 28 і 37 %) через малу вибірку й обмежений набір методик.

Результати запропоновано як теоретичне підґрунтя для інструктажу обстежуваних і запобігання порушенням інструкцій, зокрема протидії, а перспективу вбачають у ширших дослідженнях із методиками AFMGQT, Utah і DLST.

Ключові слова: поліграф, психофізіологічне дослідження, теорії поліграфа, детекція брехні, інтегральна метадумка, приховування інформації, психологічний механізм, констатувальний експеримент, кореляційний аналіз.

Theoretical Models Explaining the Mechanism and Regularities of Psychophysiological Examinations Using a Polygraph

Zdorenko V. A., Bedan V. B.

Abstract. Although the polygraph has been in use for about a century, there is still no agreed account of the psychological process it actually registers and of why relevant questions produce differentiated physiological responses. Zdorenko V. A. and Bedan V. B. aim to substantiate theoretically and test empirically their own explanation of the psychological mechanism underlying psychophysiological examinations using a polygraph. The paper first reviews the punishment-threat theory (A. Mosso, R. Davis), conflict theory (A. R. Luria; M. Barland and D. Raskin), the conditioned-reflex approach based on I. P. Pavlov, activation theory and D. Lykken's guilty knowledge concept, the dichotomization theory of G. Ben-Shakhar and I. Lieblich, the motivational theory of functional systems, R. Heslegrave's hypotheses, M. Kleiner's orienting theory, Yu. I. Kholodny's theory of targeted memory testing and P. V. Simonov's information theory. Each of them, the authors argue, explains reactions one-sidedly, through cognition, emotion or motivation alone, and treating attention as the main measured process is equally reductive. Instead, they introduce the examinee's complex integral meta-thought, which unites memory engrams, attention, thinking, emotions, volition and motives concerning the concealment of a specific fact, and describe the examination as an inseparable unit of examinee, protocol, polygraph and examiner. A constative experiment with 20 examinees at PrivatBank (November 2017 to February 2018) used ACQT,

AFMGQT, Utah and silent questions tests with directed lies, supported by observation and post-test interviews. Linear correlations between integral thought indicators and channel responses were 0.727 and 0.733, and Spearman's rank correlation was 0.700, although relative errors of about 28 % and 37 % reflect the small sample. The model is offered as a theoretical basis for instructing examinees and preventing instruction violations, including countermeasures.

Keywords: polygraph, psychophysiological examination, polygraph theories, lie detection, integral thought, concealed information, psychological mechanism, constative experiment, correlation analysis.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Zdorenko V. A., Bedan V. B. Teoretychni modeli v poiasnenni mekhanizmu y zakonomirnostei psykhofiziolohichnykh doslidzhen na polihrafi [Theoretical Models Explaining the Mechanism and Regularities of Psychophysiological Examinations Using a Polygraph]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 5 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/866-zdorenko-v-a-teoretichni-modeli-v-poyasnenni-mekhanizmu-j-zakonomirnostej-psikhofiziologichnikh-doslidzhen-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Висновок по тесту «No Opinion» («Inconclusive»): теоретичні основи та методи, тактики, способи вирішення[1]

Гуральський В. Ю.

Оригінальна публікація · оприлюднено 15.07.2018

Анотація. Висновок «No Opinion» («Inconclusive») залишається для поліграфолога найнезручнішим результатом: тестування завершено, але встановити, правдиво чи неправдиво обстежува-

ний відповідав на запитання, неможливо, і цей підсумок ще треба пояснити замовникові. Гуральський В. Ю., поліграфолог із понад п'ятирічним стажем, ставить за мету з'ясувати причини такого висновку та запропонувати способи зменшити його частку. Автор виходить із гіпотези, що ймовірність невизначеного результату пов'язана з форматом тесту, адже в бальній оцінці кожного формату вже закладено певну похибку. Розмежовано три можливі підсумки числового аналізу поліграм: виявлену неправду (DI, SPR), відсутність ознак неправди (NDI, NSPR) і результат «немає думки». Причини останнього згруповано за трьома джерелами. З боку поліграфолога це погано опрацьовані релевантні й контрольні запитання, нез'ясовані мета тесту і мотив обстежуваного, формальна передтестова бесіда, неврахований емоційний і фізіологічний стан, пізно розпізнана протидія, порушення правил запису й ротації запитань, неврахування артефактів під час обрахунку (за правилом щонайменше трьох і не більше п'яти чартів одного формату). З боку обстежуваного вирішальними є навмисна та ненавмисна протидія, брак концентрації, приховування інформації та медичних протипоказань. Третя група пов'язана із самими методиками: спираючись на стандарти точності 2012 року та метааналіз Американської поліграфної асоціації 2011 року, автор показує, що статистичні пороги прийняття рішення свідомо допускають частку невизначених результатів (до 0,20), а найменша вона в однотемних тестах. Власний аналіз 1 500 тестових форматів дав 25,6 % висновків «Inconclusive» і 74,4 % однозначних; здебільшого для достовірного результату знадобилося п'ять чартів. Окреслено наслідки невизначеного висновку: затягування процедури, сумнів у результаті, підозра в протидії, недовіра замовника до компетентності фахівця. Завершують статтю десять практичних рекомендацій (повторне однотемне тестування, перевірка поліграм на артефакти, оцінювання лише реакцій у стандартному вікні, перегляд формулювань запитань), корисних для поліграфологів і судових експертів, які оцінюють висновки психофізіологічних досліджень.

Ключові слова: поліграф, психофізіологічне дослідження, висновок «Inconclusive», результат «No Opinion», числовий аналіз поліграм, протидія, передтестова бесіда, формат тесту, однотемний тест, артефакти, достовірність результату.

The "No Opinion" ("Inconclusive") Test Outcome: Theoretical Foundations, Methods, Tactics and Ways of Resolution

Huralskyi V. Yu.

Abstract. An inconclusive (no opinion) outcome is one of the most problematic results in polygraph practice: the examination has been completed, yet neither truthfulness nor deception can be established, and the examiner still has to explain the result to the client. Huralskyi V. Yu., a polygraph examiner with over five years of practice, examines why such outcomes occur and how their rate can be reduced. The working hypothesis links inconclusive results to the test format, since every numerical scoring system has a built-in margin of indeterminate decisions. The paper distinguishes three outcomes of numerical chart analysis (DI/SPR, NDI/NSPR and no opinion) and groups the causes of inconclusive results into three clusters. Examiner-related factors include poorly developed relevant and comparison questions, an unexplored test purpose and examinee motivation, a formal pretest interview, neglect of the examinee's emotional and physiological state, late detection of countermeasures, violations of recording and question rotation rules, and scoring errors caused by artefacts, given the rule of three to five charts per format. Examinee-related factors are deliberate and unintentional countermeasures, poor concentration and concealment of information or medical contraindications. Method-related factors follow from the 2012 accuracy standards and the 2011 American Polygraph Association meta-analysis: decision thresholds tolerate inconclusive rates of up to 0.20, and single-issue formats produce the fewest. The author's own analysis of 1,500 test formats found 25.6% inconclusive and 74.4% conclusive outcomes, with five charts usually needed for a definite result. Ten practical recommendations are offered, among them a repeated single-issue test, artefact checks, scor-

ing only reactions within the standard response window and reformulation of questions.

Keywords: polygraph examination, inconclusive result, no opinion, numerical scoring, countermeasures, pretest interview, test format, single-issue test, artefacts, decision accuracy.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 15.07.2018.

REFERENCES

1. Huralskyi V. Yu. Vysnovok po testu "No Opinion" ("Inconclusive"): teoretychni osnovy ta metody, taktyky, sposoby vyrishennia [The "No Opinion" ("Inconclusive") Test Outcome: Theoretical Foundations, Methods, Tactics and Ways of Resolution]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 5 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/880-guralskij-v-yu-visnovok-po-testu-no-opinion-inconclusive-teoretichni-osnovi-ta-metodi-taktiki-sposobi-virishennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Можливості застосування результатів психофізіологічного дослідження з застосуванням поліграфа в рамках кримінально-процесуального законодавства[1]

Здоровило Н. С.

Оригінальна публікація · оприлюднено 15.07.2018

Анотація. Нормативне врегулювання застосування поліграфа в Україні останніми роками помітно активізувалося, проте використання результатів психофізіологічних досліджень у кримінальному судочинстві жодним документом досі не врегульовано, і, на думку Здоровило Н. С., саме це породжує «самодіяльність» та ризик порушення прав людини. Авторка, практикуючий полігра-

фолог, аналізує правові основи застосування результатів поліграфологічного тестування в кримінальному процесі, виокремлює суперечності щодо їх доказового значення й пропонує шляхи їх подолання. Аналіз охоплює Конституцію України (ст. 28, 32), КПК України (ст. 95, 101, 360), Закон України «Про судову експертизу» (ст. 10), Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень (наказ Міністерства юстиції від 08.01.1998 № 53/5), відомчі акти (наказ Міністерства доходів і зборів від 02.08.2013 № 329, наказ Міністерства оборони від 14.04.2015 № 164, постанову Кабінету Міністрів від 11.05.2017 щодо Державного бюро розслідувань, наказ Генеральної прокуратури від 12.06.2017 № 180), законопроєкти № 2521 (2013), № 4094 і № 4094-1 (2016), а також погляди В. І. Комісарова та науковців, які вважають застосування поліграфа формою примусу. Показано, що чинні акти регулюють лише кадровий відбір і службові розслідування, а законопроєкти 2016 р. передбачають добровільність опитування, право особи брати участь у редагуванні питань і відмовитися від тестування, обмеження щодо неповнолітніх та виснажених осіб, залучення до експертиз недержавних фахівців. Головну суперечність авторка вбачає в тому, що висновок поліграфолога може мати доказове значення лише тоді, коли його залучено як експерта, тоді як держава не атестує судових експертів-поліграфологів, а роз'яснення спеціаліста до джерел доказів не належать. Додатково обмежує тестування підозрюваного конституційний принцип добровільності: винувата особа навряд чи погодиться на перевірку, а примус заборонено. Запропоновано доповнити КПК України нормою про порядок використання поліграфа, запровадити попередній медичний огляд тестованих осіб і організувати єдині курси підготовки поліграфологів, наприклад на базі Міністерства юстиції, щоб вони набували кваліфікації, достатньої для участі в кримінальному процесі як експерти.

Ключові слова: поліграф, психофізіологічне дослідження, кримінальне судочинство, докази, висновок експерта, спеціаліст,

судовий експерт-поліграфолог, законопроєкт про поліграфологічну діяльність, принцип добровільності, Кримінальний процесуальний кодекс України, підготовка поліграфологів.

Possibilities of Using the Results of Psychophysiological Examination with a Polygraph Under Criminal Procedure Legislation

Zdorovylo N. S.

Abstract. Over the last few years the use of the polygraph in Ukraine has been increasingly regulated, yet no legal instrument governs the use of psychophysiological examination results in criminal proceedings. Zdorovylo N. S., a practising polygraph examiner, analyses the legal basis for applying polygraph test results in the criminal process, identifies the contradictions surrounding their evidentiary value and proposes ways of resolving them. The analysis covers the Constitution of Ukraine (Articles 28 and 32), the Criminal Procedure Code of Ukraine (Articles 95, 101 and 360), the Law of Ukraine on Forensic Examination, Ministry of Justice Instruction No. 53/5 of 8 January 1998, departmental acts of the Ministry of Revenues and Duties (2013), the Ministry of Defence (2015), the State Bureau of Investigation (2017) and the Prosecutor General's Office (2017), draft laws No. 2521 (2013), No. 4094 and No. 4094-1 (2016), and the views of Komissarov V. I. and of critics who regard polygraph testing as a form of coercion. The author shows that the existing acts cover only personnel screening and internal investigations, while the 2016 drafts would establish voluntary participation, the examinee's right to take part in editing the questions and to withdraw, restrictions for minors and exhausted persons, and the involvement of non-state specialists. The central contradiction is that a polygraph examiner's conclusion can carry evidentiary weight only if the examiner is engaged as an expert, whereas the state does not certify forensic polygraph experts and a specialist's explanations are not a source of evidence. The constitutional principle of voluntariness further limits the testing of suspects. The author proposes adding a provision on polygraph use to the Criminal Procedure Code, introdu-

cing a prior medical check of examinees and setting up unified training for polygraph examiners, for instance under the Ministry of Justice.

Keywords: polygraph, psychophysiological examination, criminal proceedings, evidence, expert opinion, specialist, forensic polygraph examiner, draft law on polygraph activity, voluntariness, Criminal Procedure Code of Ukraine, training of polygraph examiners.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 15.07.2018.

REFERENCES

1. Zdorovylo N. S. Mozhlyvosti zastosuvannia rezultativ psykhofiziolohichnoho doslidzhennia z zastosuvanniam polihrafa v ramkakh kryminalno-protsesualnoho zakonodavstva [Possibilities of Using the Results of Psychophysiological Examination with a Polygraph Under Criminal Procedure Legislation]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 5 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/881-zdorovilo-n-s-mozhlivosti-zastosuvannya-rezultativ-psikhofiziologichnogo-doslidzhennya-z-zastosuvannyam-poligrafa-v-ramkakh-kriminalno-protsesualnogo-zakonodavstva (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

Визначення особистісних особливостей тестованого в процесі поліграфного обстеження[1]

Мінчук К. В.

Оригінальна публікація · оприлюднено 15.07.2018

Анотація. Обман супроводжує людину в усіх сферах життя й особливо виразно проявляється під час тестування на поліграфі, а чоловіки та жінки в однотипних ситуаціях поводяться по-різному: інакше жестикулюють, інтонують, добирають словесні формули. Мінчук К. В., головний поліграфолог Поліграфологічної служби ПриватБанку (м. Львів), ставить за мету розкрити особистісні, на-

самперед статеві, особливості проявів обману, які поліграфолог має враховувати під час обстеження. Теоретичну частину побудовано на працях В. В. Знакова, А. Н. Тарасова, Ю. М. Жукова й Д. В. Хрінова, П. Екмана та Е. П. Ільїна; згадано й давні випробування сухим рисом, розжареним клинком і пташиним яйцем як свідчення того, що брехня порушує перебіг фізіологічних реакцій. Авторка систематизує спільні для обох статей неусвідомлені сигнали неправди (піт над верхньою губою, сухість у роті, зміна кольору обличчя, часте моргання, неспокійні рухи рук, уникання погляду або, навпаки, пильний погляд в очі, втрата контролю над тембром голосу) і шість груп вербальних ознак: надмірні запевнення в щирості, ухиляння від теми, невмотивовано ворожий тон, спроби викликати жаль, ухильні відповіді з паузами чи зустрічними запитаннями, повтори «так, так» або уникання прямого «так» чи «ні». Відмінності між статями вона вбачає передусім у змісті брехні: чоловіки обманюють, щоб видаватися привабливішими, уникнути сварки чи підкреслити власну значущість, жінки ж заради збереження стосунків, спокою оточення або щоб уникнути агресії. За В. В. Знаковим описано три етапи непомітного переходу від «маленької неправди» до свідомого обману. Емпірично опитано 24 особи (порівну чоловіків і жінок) за авторською анкетою, «Шкалою правдивості» з психодіагностичного тесту В. М. Мельникова та Л. Т. Ямпольського й методикою К. Томаса для визначення стилю поведінки в конфлікті. За даними авторки, жінки частіше оцінюють обман у моральних категоріях, а чоловіки як дію; жінки рідше вдаються до уникнення в конфлікті й менш схильні до ризику, а гіпотезу про те, що жінки обманюють частіше, підтверджено. Враження, ніби чоловіки брешуть більше, Мінчук К. В. пояснює тим, що вони частіше «попадаються». Практичний висновок для поліграфолога: чоловіки найчастіше обманюють через страх покарання, жінки через бажання приховати правду.

Ключові слова: поліграф, поліграфологічне тестування, обман, статеві відмінності, невербальні ознаки брехні, вербальні оз-

наки брехні, зміст брехні, мотиви обману, шкала правдивості, стиль поведінки в конфлікті.

Identifying Personality Features of the Examinee During a Polygraph Examination

Minchuk K. V.

Abstract. Deception accompanies people in every sphere of life and becomes especially visible during polygraph testing, while men and women behave differently in similar situations, using different gestures, intonations and verbal formulas. Minchuk K. V., chief polygraph examiner of the polygraph service of PrivatBank (Lviv), sets out to describe sex-related personality features of deception that an examiner should take into account during a polygraph examination. The theoretical part draws on V. V. Znakov, A. N. Tarasov, Yu. M. Zhukov and D. V. Khrinov, P. Ekman and E. P. Ilyin, and recalls ancient ordeals as early evidence that lying disturbs physiological processes. The author lists nonverbal signals that, in her view, are common to both sexes (sweating above the upper lip, dry mouth, changes in facial colour, frequent blinking, restless hands, gaze avoidance or a fixed stare, loss of control over voice timbre) and six groups of verbal cues, from excessive assurances of sincerity and topic avoidance to evasive answers, long pauses and repeated "yes, yes". Differences between the sexes are located mainly in the content of lies: men lie to look more attractive, to avoid quarrels or to stress their importance, whereas women lie to preserve relationships, to spare others or to avoid aggression. Following Znakov, a three-stage transition from a "small untruth" to deliberate deception is outlined. An empirical survey of 24 respondents (equal numbers of men and women) used an original questionnaire, the truthfulness scale of the psychodiagnostic test by V. M. Melnikov and L. T. Yampolsky and the Thomas conflict mode instrument. According to the author, women tend to judge deception in moral terms and men as an action, women avoid conflicts less and take fewer risks, and the hypothesis that women deceive more often was confirmed. For practitioners, the paper

concludes that men most often lie out of fear of punishment and women out of a wish to conceal the truth.

Keywords: polygraph, polygraph testing, deception, sex differences, nonverbal cues of lying, verbal cues of lying, motives of deception, truthfulness scale, conflict style.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 15.07.2018.

REFERENCES

1. Minchuk K. V. Vyznachennia osobystisnykh osoblyvostei testovanoho v protsesi polihrafnoho obstezhennia [Identifying Personality Features of the Examinee During a Polygraph Examination]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 5 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/882-minchuk-k-v-viznachennya-osobistisnikh-osoblivostej-testovanogo-v-protsesi-poligrafnogo-obstezhennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Загальні вимоги до проведення тестування на поліграфі[1]

Гезь А. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 15.07.2018

Анотація. Поліграфологам, які часто працюють у відрядженнях і на території замовника, рідко вдається відтворити стандартні умови тестування, тож постає питання, чи позначається часткове недотримання цих вимог на результаті. Авторка, яка у 2010–2017 рр. була головним поліграфологом ПАТ КБ «ПриватБанк» (м. Дніпро) і провела понад 1800 тестів, поєднує власний досвід, аналіз спеціальної літератури та анкетне опитування 26 поліграфологів з різних міст України. Спершу узагальнено базові вимоги: добровільність, ізольоване тихе приміщення без предметів, що відволікають, професійна апаратура, підготовка фахівця, ранкові години, тривалість процедури 2–4 години, а також випадки, коли дослідження не проводять (особи до 14 років, виснаження, психічні

розлади, загострення серцево-судинних чи дихальних захворювань, вживання психоактивних речовин, вагітність). Описано й причини, з яких замовники наполягають на тестуванні у своїх приміщеннях. Результативним вважається тест, за поліграмами якого можна зробити чіткий висновок без рішення «немає думки» (No Opinion). За даними опитування, 62 % респондентів пов'язують власний комфорт у кабінеті з успішністю тестування; 73 % не помітили залежності результату від малої площі кабінету (менше 10 м^2); половина вважає найрезультативнішим розташування стільця обстежуваного за перегородкою. Усі 15 поліграфологів, які мали досвід тестування в присутності третьої особи, відзначили її негативний вплив, насамперед на закритість обстежуваного в передтестовій і післятестовій бесідах (по 87 %), тоді як погіршення якості поліграм помітила третина з них. Строк повідомлення про тест більшість (54 %) не вважає істотним, хоча 34 % спостерігали результативніші тести, коли людину попереджали за 24 години й більше. Наведено практичні варіанти облаштування робочого місця на виїзді, зокрема заміну спеціального крісла звичайним стільцем між двома столами. Висновки про значення комфорту поліграфолога, розміщення стільця та відсутності сторонніх осіб корисні фахівцям, які проводять психофізіологічні дослідження поза стаціонарним кабінетом, і не скасовують обов'язку чітко дотримуватися регламентних вимог і методик.

Ключові слова: поліграф, тестування на поліграфі, умови проведення тестування, виїзне тестування, кабінет поліграфолога, присутність третьої особи, розташування поліграфологічного стільця, анкетне опитування, результативність тесту, протипоказання до тестування.

General Requirements for Conducting Polygraph Testing

Hez A. I.

Abstract. Polygraph examiners who travel to clients' premises can rarely reproduce the standard conditions of a dedicated examination room, which raises the question of whether partial non-compliance

with testing requirements affects the outcome. The author, chief polygraph examiner at PrivatBank (Dnipro) from 2010 to 2017 with more than 1,800 tests conducted, combines personal practice, a review of methodological literature and a questionnaire survey of 26 polygraph examiners from different Ukrainian cities. The paper first summarises baseline requirements: voluntary participation, an isolated quiet room free of distracting objects, professional equipment, trained examiners, morning sessions lasting 2–4 hours and contraindications such as age under 14, exhaustion, mental disorders, acute cardiovascular or respiratory conditions, psychoactive substance use and pregnancy. A test is regarded as productive when the charts allow a clear conclusion without a No Opinion decision. In the survey, 62 % of respondents linked their own comfort in the room to successful testing, 73 % saw no dependence of results on small room size (under 10 m^2), and half preferred placing the examinee's chair behind a partition. All 15 examiners who had tested with a third person present reported a negative effect, mainly on openness in the pre-test and post-test interviews (87 % each), while a third of them noticed poorer chart quality. Most respondents (54 %) did not consider the notice period important, although 34 % found tests more productive when examinees were informed at least 24 hours in advance. The author describes practical seating layouts for field work and concludes that examiner comfort, chair placement and the absence of third parties matter more than room size or notice time, while strict adherence to established protocols remains necessary.

Keywords: polygraph, polygraph testing, testing conditions, on-site testing, examination room, third-party presence, chair placement, questionnaire survey, test productivity, contraindications.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 15.07.2018.

REFERENCES

1. Hez A. I. Zahalni vymohy do provedennia testuvannia na polihrafi [General Requirements for Conducting Polygraph Testing]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v

yurydychnii praktytsi. 2017. № 5 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/883-gez-a-i-zagalni-vimogi-do-provedennya-testuvannya-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.5. СТОРІНКА ВЧЕНОГО

Облік невербальних проявів неправди випробуваного при опитуванні з використанням поліграфа[1]

Дебренюк А. П.

Оригінальна публікація · оприлюднено 15.07.2018

Анотація. Невербальна поведінка обстежуваного дає поліграфологу додатковий, незалежний від приладу канал інформації, адже міміку, мікрожести й позу людина не здатна контролювати постійно. Дебренюк А. П., поліграфолог ТОВ «СТОРХАУЗ УКРАЇНА» (м. Київ), з'ясовує, як системно враховувати невербальні прояви неправди під час опитування з використанням поліграфа. Спираючись на праці П. Екмана, У. Фрізена, Б. де Пауло, М. Цукермана, Р. Розенталя, Ф. Голдман-Айслер та інших зарубіжних дослідників, автор наводить чотири причини, з яких невербальну поведінку контролювати складніше, ніж мовлення: рефлекторний зв'язок емоцій із невербальними проявами, кращу натренованість людей у користуванні словами, зосередженість уваги на змісті сказаного і неможливість «мовчати» тілом. Розмежовано об'єктивні та суб'єктивні індикатори неправди й наголошено, що єдиного патерну поведінки брехуна не існує, хоча окремі патерни трапляються частіше за інші. Центральне місце посідає аналіз трьох процесів, які переживає людина під час неправдивих свідчень. Емоційний підхід охоплює почуття провини, страх викриття та емоційне піднесення від успішного обману; їхня сила, за автором, залежить від особистості, ставок і уявлень про досвідченість поліграфолога. Підхід складності змісту пов'язує ознаки брехні з когнітивним навантаженням: треба вигадати правдоподібну версію, узгодити її з відомим поліграфологу й пам'ятати сказане раніше.

Підхід контролю поведінки пояснює, чому спроби виглядати «нормально» породжують ригідність міміки й неприродно «бездоганне» мовлення. Далі описано канали витоку інформації: голосові ознаки (тривалі чи часті паузи, вагання перед відповіддю, надто швидкі відповіді, зміна темпу й тембру, тремтіння голосу), міміку (асиметрія, тривалість виразу близько 5 і понад 10 с, запізнення виразу щодо слів), посмішку як засіб зняття напруги чи маскування справжніх емоцій і погляд (за щирого спілкування погляди зустрічаються близько 2/3 часу, за нещирого – менше 1/3). Автор застерігає від висновку за однією ознакою: ні відсутність, ні наявність ознак обману самі собою не доводять правди чи брехні. Поліграфологу рекомендовано встановити базову лінію поведінки, оцінювати лише зміни після стимулу за формулою «стимул – обробка – реакція» і брати до уваги тільки повторювані реакції. Положення статті придатні для навчання поліграфологів і для оцінювання поведінкових спостережень у висновках психофізіологічних досліджень.

Ключові слова: невербальна поведінка, детекція неправди, поліграф, поліграфолог, міміка, мікрожести, голосові ознаки обману, емоційні переживання, когнітивне навантаження, контроль поведінки, базова лінія поведінки.

Taking into Account the Examinee's Nonverbal Manifestations of Deception During a Polygraph Interview

Debreniuk A. P.

Abstract. Nonverbal behaviour gives the polygraph examiner a channel of information independent of the instrument, since facial expressions, micro-gestures and posture cannot be controlled continuously. Debreniuk A. P., a polygraph examiner working for a private company in Kyiv, considers how nonverbal signs of deception can be taken into account systematically during a polygraph interview. Building on the work of P. Ekman, W. Friesen, B. DePaulo, M. Zuckerman, R. Rosenthal, F. Goldman-Eisler and other researchers, he gives four reasons why nonverbal behaviour is harder to control than speech: reflex-

ive links between emotions and nonverbal expression, people's greater practice in managing words, attention focused on what is being said, and the impossibility of being nonverbally silent. Objective and subjective indicators of deception are distinguished, with the caveat that no single behavioural pattern is typical of liars. The core of the paper analyses three processes accompanying a lie: emotions (guilt, fear of detection and duping delight, whose strength depends on personality, stakes and the perceived skill of the examiner), cognitive load arising from constructing and remembering a consistent account, and attempted behavioural control, which produces rigid facial expression and unnaturally fluent speech. Leakage channels are then described: vocal cues (long or frequent pauses, hesitation, overly fast answers, changes in tempo and pitch, tremor), facial expression (asymmetry, a duration of about five to more than ten seconds, mistiming relative to speech), smiling as tension release or masking, and gaze. The author warns against relying on any single sign, as neither the presence nor the absence of cues proves a lie or the truth. Examiners are advised to establish a behavioural baseline, assess only changes that follow a stimulus according to the stimulus-processing-response formula, and count only recurring reactions.

Keywords: nonverbal behaviour, deception detection, polygraph, polygraph examiner, facial expression, micro-gestures, vocal cues, emotional experience, cognitive load, behavioural control, behavioural baseline.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 15.07.2018.

REFERENCES

1. Debreniuk A. P. Oblik neverbalnykh proiaviv nepravdy vyprobuvanoho pry opytuvanni z vykorystanniam polihrafa [Taking into Account the Examinee's Nonverbal Manifestations of Deception During a Polygraph Interview]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 5 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/884-debrenyuk-a-p-

oblik-neverbalnikh-proyaviv-nepravdi-viprobuvanogo-pri-opituvanni-z-vikoristannyam-poligrafa (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невиріщені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2017. № 5 (17). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2017. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/845-2017-5-18 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2017, № 5 (17) (вересень – жовтень 2017 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 40 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua